

STRESZCZENIE

Głównym celem pracy jest próba określenia, czy istnieją zależności pomiędzy czynnikami socjodemograficznymi, niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi, uwarunkowaniami wynikającymi z osadzenia a podejmowaniem przez więźniów decyzji o dokonaniu samouszkodzenia typu „połyk”.

Analizie poddano dokumentację 12 000 osób odbywających w latach 2009–2015 karę pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w Rzeszowie. W wyniku tej analizy wyodrębniono dwie grupy, każda po 56 osadzonych mężczyzn. Grupa 1 to osadzeni, którzy w określonym wyżej przedziale czasowym dopuścili się pojedynczych bądź wielokrotnych aktów autoagresji typu połyk. Grupa 2 to osadzeni wybrani losowo z uwzględnieniem rozkładu wiekowego, analogicznego jak w grupie 1, którzy nie dokonali połyku. Bazując na danych zgromadzonych w Centralnej Bazie Danych Osób Pozbawionych Wolności Noe.NET, analizie poddano dane socjodemograficzne osadzonych w grupie 1 i 2, dokumentację osobopoznawczą, medyczną oraz psychologiczną. Następnie porównano wyznaczone parametry dla obu grup i określono istotnie statystyczne różnice. Odrębnej analizie poddano zdjęcia rentgenowskie, na których zobrazowano połknięte przez osadzonych przedmioty.

W wyniku przeprowadzonych badań potwierdzono, że istnieją następujące zależności pomiędzy wybranymi czynnikami socjodemograficznymi, niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi, uwarunkowaniami wynikającymi z osadzenia w zakładzie karnym a podejmowaniem przez osadzonych decyzji o dokonaniu samouszkodzenia typu „połyk”:

1. Uwarunkowania socjodemograficzne, które istotnie statystycznie podnoszą ryzyko dokonania przez osadzonego połyku, to:

- stan cywilny wolny,
- występowanie powyżej 3 dysfunkcji w rodzinie pierwotnej.

2. Uwarunkowania osobopoznawcze (z uwzględnieniem stanu zdrowia osadzonych), które istotnie statystycznie podnoszą ryzyko dokonania połyku, to:

- odbywanie kary w systemie terapeutycznym,
- uprzedni pobyt w jednostkach opiekuńczo-wychowawczych lub zakładach poprawczych,
- podejmowanie przed osadzeniem w zakładzie karnym prób samobójczych lub aktów autoagresji.

3. Występowanie niepsychotycznych zaburzeń psychicznych, które istotnie statystycznie podnoszą ryzyko dokonania przez osadzonego połyku, to:

- uzależnienie od alkoholu lub
- uzależnienie od środków odurzających lub
- obniżona sprawność intelektualna lub
- osobowość dyssocjalna lub
- nadpobudliwość, impulsywność, agresja,
- im większa liczba zaburzeń, tym istotnie statystycznie rośnie ryzyko dokonania połyku.

4. Analizując połykany materiał, stwierdzono, że:

- najczęściej połykano przedmioty o wymiarze 5–10 cm i powyżej 10 cm,
- najczęściej połykano przedmioty o kształcie ostrym,
- najczęściej lokalizowano połknięte ciała obce w przewodzie pokarmowym w obrębie jamy brzusznej,
- najczęściej dokonywano połyków pojedynczych.

5. W analizie zależności pomiędzy wybranymi parametrami profilu socjodemograficznego, uwarunkowań wynikających z odbywania kary pozbawienia wolności i niepsychotycznych zaburzeń psychicznych a liczbą połyków oraz wielkością i kształtem połkniętego ciała obcego stwierdzono, że osadzeni pochodzący z rodzin z ponad 3 dysfunkcjami połykali istotnie statystycznie częściej przedmioty o kształcie ostrym.

6. Uzyskane wyniki mogą być ważną wskazówką dla funkcjonariuszy Służby Więziennej w szacowaniu potencjalnych możliwości popełnienia połyku przez konkretnych osadzonych.